

Ráj, peklo a očistec ve středověkých viděních

v pokoře, který dnes skutky důstojnými své hodnosti spravuje biskupský stolec církevní obce v Lindisfarne.

V tom klášteře dostal k pobytu odlehlé místo, kde se mohl docela svobodně a bez ustání modlit a oddávat službě svému Stvořiteli. A protože to místo leželo na břehu řeky, zvykl si, z naléhavé touhy trestat své tělo, často sestupovat do vody a stále znovu se potápět do vířících vln. Setrval prý ve vodě, dokud to jen mohl snést, horlivě tam zpíval žalmy, odříkával modlitby a nehnutě stával na místě, ačkoli mu někdy voda dosahovala až po bedra a leckdy až ke krku. Když potom vylezl z vody na břeh, nikdy se nesnažil odložit mokré a zmrzlé šaty, dokud se od jeho těla neohřály a neuschly. V zimní době kolem plavaly rozlámané kusy ledu, který často i sám rozbíjel, aby našel místo, kde by se v řece postavil nebo ponořil. A lidé, kteří ho viděli, proto říkali: „To je zvláštní, bratře Drythelme“¹⁰ – tak se totiž ten muž jmenoval –, „že jsi vůbec schopen vydržet tak krutou zimu!“ Odpovídal jim prostě, protože to byl člověk prosté mysli a mírné povahy: „Viděl jsem i krutější!“ A když mu pravili: „Je zvláštní, že můžeš zachovávat tak přísné odříkání!“, odpovídal: „Viděl jsem i přísnější!“ A tak až do dne, kdy byl odvolán ze světa, krotil své stařecké tělo každodenními půsty, protože neúnavně toužil po slastech nebeských. Řečí i příkladem tak mnoha lidem přinášel spásu.

Ve jménu páně začíná vidění¹ blahoslaveného mnicha Baronta

Kapitola I.

Nejdražší bratři, chci vám tímto vyprávěním připomenout, co se v nedávné době událo v klášteře svatého apoštola Petra, který se nazývá longoretský.² Jistý bratr urozeného rodu jménem Barontus, který byl obrácen na víru teprve nedávno, vstoupil do mnišského řádu. Jednou na ranní bohoslužbě se spolu s ostatními bratry v kostele zbožně oddal Bohu a krátce poté, co se vrátil ke svému loži, jej schvátla náhlá horečka, která ho přivedla téměř na pokraj smrti. Sužován obrovskými bolestmi přivolal svého syna Aglioalda, kterému uložil spěšně vyhledat jáhna Eodona, aby přišel a navštívil jej ve jménu bratrské lásky. Tu chlapec s velkým nářkem vyběhl ven a přivedl s sebou povolaného bratra. Jakmile bratr vstoupil do domu, kde ležel nebohý Barontus, dvakrát a potřetí k němu promluvil. Ten však nebyl s to vypravit ze sebe slovo, jen ukazoval bratrovi prstem na své hrdlo a rukama se divoce oháněl³ před očima. V tu chvíli se otřesený bratr obrátil ke zbraním vezdejším, pokřižoval se a s velkým nářkem žádal vykropení celého domu, aby odtud ustoupil zástup zlovolných duchů. Avšak první bratr rozhodil doširoka ruce, zavřel oči a zůstal ležet jako polomrtvý, jako by už vůbec nikoho neviděl.

Kapitola II.

Kolem třetí hodiny se shromáždili bratři, aby zahrnuli Boha usilovnými prosbami za jeho život. Jakmile spatřili, že již ani nepohne údy, přemoženi prudkým žalem začali plakat⁴ pro jeho duši. Hned se shlukli do skupinek a v nich popořadě zpívali žalmy, aby nebeský léčitel navrátil duši tělu. Tak se tedy dělo, že žalozpěv nebyl přerušen po celý den až do večerního obřadu, kdy se oddali Božím chválám obvyklým způsobem v kostele. Avšak bratr mezitím na lůžku natolik pozbyl tělesných sil, že kdokoli ho spatřil, sotva mohl doufat

v jeho vezdejší život. Když to služebníci Boží uviděli, začali zpívat o to silněji a modlili se za jeho duši k nebeskému stvořiteli, který ji vyvedl z Egypta,⁵ aby ji dovedl na věčnost. Tak při zpěvu žalmů probděl celou noc až do ranního kuropení. A v té zázračné hodině se jim zjevila Kristova nejvyšší dokonalost, která nesmí zůstat smlčena na žádném místě katolické církve, aby ti, kdož o ní uslyší, se otřásli strachem nad svou zkažeností a obrátili se celým svým srdcem ke službě Boží, aby neúpěli ve věčném trestu na samém konci věků, protože se odmítli napravit upřímným pokáním. Netrvalo dlouho a Barontus za zpěvu žalmů procitl, zívá, otevřel oči, podruhé a potřetí odpověděl na chvály Boží, když mu z úst nejprve vyšla tato slova: „Sláva tobě, Bože! Sláva tobě, Bože! Sláva tobě, Bože!“ Jakmile to bratři spatřili, začali v obrovské bázni a úctě děkovat Bohu za to, že svého služebníka přivedl živého zpět do těla, neboť již nikdo nechoval naději, že jej ještě uslyší promluvit.

Kapitola III.

Tehdy se všichni do jednoho shromáždili u Baronta a jeden po druhém ho požádali, aby jim vyprávěl ve vší podrobnosti, kde byl a co viděl. A on promluvil, jako by procitl z těžkého snu: „Včera v noci, když jsem byl s vámi na ranních modlitbách, jste mě viděli zdravého, avšak krátce poté, co jsem se vrátil do své ložnice, usnul jsem náhle tvrdým spánkem. Tu ke mně v tom snu přišli dva démoni tak strašliví, že jsem na ně ani pohlédnout nemohl a celý jsem se roztřásl. Hned mě začali divoce rdousit a přímo dychtili po tom pozřít mě svými zuřivými zuby a odvléci tak do pekla. Tloukli mě se stále větší drzostí až do třetí hodiny, kdy mi na pomoc přispěl svatý archanděl Rafael, skvoucí se v záři milosrdné lásky, a počal jim bránit, aby na mě již více nedotírali. Avšak ďáblové plní zpupnosti se mu vzepřeli a řekli: „Pokud nám tohohle neodejme jasnost Boží, tak tobě se to sotva podaří.“⁶ Na to svatý Rafael opáčil: „Je-li to tak, jak říkáte, půjdeme společně k Božímu soudu, a tam se bude soudit vaše ohavné jednání.“ Tak se dohadovali celý den, až nastala hodina nešpor. A tehdy pravil nejsvětější Rafael ďáblům: „Vezmu tuto duši s sebou před věčný soud,

ale ponechám jí naději zde v těle.⁷ Avšak ďáblové se bránili, že duši nikdy nepropustí, leda by o ni přišli v Božím soudu.

Kapitola IV.

Když to svatý Rafael uslyšel, napřáhl prst a dotkl se mého hrdla. Tu jsem já, nešťastník, pocítil, jak byla má duše vytržena ven z těla. A povím vám, jak malinká byla moje duše podle toho, jak jsem ji viděl. Připadala mi jako malé ptáčátko, sotva vyklubané z vajíčka. Měla malou hlavičku, oči, ruce a nohy a dokonale zachované smysly – zrak, sluch, chuť, čich i hmat, avšak nemohla promluvit až do chvíle, dokud nepřijde k soudu a nepřijme éterické tělo podobné tomu, které tu zanechala.“ Pak bratr pokračoval: „Ale tam nad mým tělem již nebyla malá ve srovnání s nimi. Svatý Rafael bojoval, aby byla má duše vyzvednuta nahoru na nebesa, a ďáblové zas toužili svrhnout ji do hlubin. Tu však svatý Rafael s nabývající silou začal duši zvedat od země a mocně mě uchopil zprava. Naopak jeden z ďáblů mě nebohého strhával zpět za levý bok, zatímco druhý do mě zuřivě kopal a křičel plný hněvu: „Už víckrát jsem tě držel ve své moci a mnohokrát ti uškodil, teď však budeš v pekle mučen bez ustání.“

Kapitola V.

S těmito slovy jsme se vznesli nad les patřící ke klášteru, právě ve chvíli, kdy nad bazilikou zaznělo zvonění na nešpory. Nato přikázal svatý Rafael ďáblům: „Ustupte, ustupte, zuřivé bestie, není ve vaší moci škodit této nebohé duši, dokud zní zvon nad tímto kostelem,⁸ neboť tam se sešli bratři, kteří se za ni modlí.“ Oni však opět neuposlechli,⁹ naopak ještě více mě bili kopyty do boku. Letěli jsme závratnou rychlostí, až jsme se ocitli nad klášterem, který nese jméno Méobecq.¹⁰ Nad klášterem se svatý Rafael začal pilně modlit a vyřkl tento verš: „Na všech místech jeho vlády, dobrořeč, má duše, Hospodinu.“¹¹ Jakmile jsem to uslyšel, shlédl jsem dolů a spatřil klášter, a tu jsem rozpoznal celé shromáždění, jak slaví večerní mši, a viděl jsem též jednoho z bratří, kterak přináší čerstvé byliny do kuchyně. A právě

nad tím je třeba, nejdraší bratři, ustrnout v nejvyšší bázni, jak se zajatá duše přemístila z místa na místo mezi dvěma kláštery,¹² vzdálenými od sebe na dvanáct mil, a to za pouhou hodinu, kdy dorazila nad příbytky nejblaženějších mužů. Když skončil svatý Rafael svou modlitbu, pravil: ‚Pojďme navštívit skutečného služebníka Božího,¹³ který leží nebohý v tomto klášteře, avšak svou pokorou a dílem se liší od všech ostatních obyvatel města Beturiva.¹⁴ Těžká strážně přivedla tohoto muže až na pokraj smrti, nemůže přijímat potravu a o nápravě jeho těla neuvažují již zoufající bratři jinak, než že je poručí pohřebním obřadům.‘“

Kapitola VI.

O tom, co se přihodilo po návštěvě archanděla a jeho posilujících modlitbách, přináší jinde zprávu také samotný opat Leodoaldus¹⁵ jakožto o velikém zázraku, jenž má moc zastrašit nevěřící srdce, která se nedají pohnout k tomu, aby činila pokání ze svých přečinů a prosila svatého Rafaela, který je vykladačem Boží léčivé síly, aby přišel a napravil jejich zlé činy, aby je neschvátil ďábel a neodvlekl k věčnému ponížení, odkud není úniku k jejich dočasným radovánkám, jimiž jsou si tak neochvějně jisti. Sám opat také dodal, že může dosvědčit, jak právě v onu hodinu, kdy byl bratr Barontus podle svých slov se svatým Rafaelem nad jejich klášterem, viděl podivuhodnou záři nad příbytkem, kde v nemoci ležel onen nebožák sužován obrovským tlakem na prsou. A tu se objevil svatý Rafael, třpyt jeho tváře zaplavil světlem celý dům a nad hrudí onoho nebožáka se zjevilo znamení kříže, jež ihned pominulo, a právě v té hodině se uzdravil ze své nemoci, která tak mocně svírala jeho srdce.

Kapitola VII.

Po všech těchto událostech vypráví opět Barontus: ‚Jakmile jsme nechali klášter za sebou, objevili se před námi další čtyři ďáblové, černí jako uhel, dychtiví rozsápat mě svými surovými zuby a drápy. Jen jsem je spatřil, tu mne, hříšníka, popadl obrovský strach, aby

mě nevytrhli svatému Rafaeli a nestáhli do náruče pekel, protože jich rázem bylo šest a archanděl sám jediný přece nedokáže ďáblům vzdorovat. Avšak svatý Rafael se jim statečně postavil, a zatímco se hádali, přispěchali nám na pomoc dva andělé v bělostném rouchu obklopení podivuhodnou vůní. Prudce zachytili svatého Rafaela za nohy a při tom zapěli antifonu: ‚Smiluj se nade mnou, Bože, pro veliké milosrdenství svoje.‘¹⁶ A tu hned ďáblové pozbyli sil, dva z nich se zřítily k zemi a zmizeli a další dva vzápětí potkalo totéž. Avšak původní dvojice ďáblů, která byla již u toho, když jsem byl vyrván z těla, nezmizela, nýbrž naopak zůstala v našem doprovodu nastálo. Naše cesta pak vedla podél pekla a spatřili jsme strážce podsvětí.

Kapitola VIII.

Jakmile skončil tento druhý zápas, dospěli jsme k první bráně ráje,¹⁷ kde jsme uviděli řadu bratří z našeho kláštera, kteří se tu shromáždili, aby vyčkali soudného dne, kdy se jim dostane zcela věčné blaženosti. Jejich jména sem vkládám a uvádím pro uchování vzpomínky: kněz Corbolenus, jemuž v životě Bůh prokázal mnohé dobro; kněz Fraudolenus, který dbal náležitě o dny svého žití; jáhen Austrulfus, jenž odešel bez meškání ze svého života na příkaz Boží, lektor¹⁸ Leodoaldus, kterému Bůh zvláště požehnal, a lektor Ebbo, vyvolený služebník Boží. Ti všichni, když nás spatřili a potom i ďáblы pevně zaťaté v mém levém boku, ztuhli úžasem a chtěli s námi promluvit. Avšak ničemní ďáblové nehodlali nikterak uvolnit místo na své straně, když tu veliký služebník Boží jménem Leodoaldus zapřisahal svatého Rafaela při Stvořiteli nebes i pekla, aby mi dopřál na chvíli oddechu. Pak se pokorně otázal svatého Rafaela i mne nebohého, z jakého kláštera pocházím a čím jsem se tak těžce prohřešil, že nade mnou ďáblové získali takovou moc. Odpověděl jsem jim: ‚Jsem z kláštera svatého Petra Longoretského a celé toto utrpení snáším pro své hříchy a zlé skutky, jež nezapírám.‘ A oni jakmile zjistili, že patřím k jejich shromáždění, pohnuti v nitru velikou bolestí, spustili nářek. Pak pravili, že se ještě žádný ďábel neodvážil vlákat do svých osidel

duši z jejich kláštera. Avšak svatý Rafael je začal vlídně utěšovat nad mým údělem: ‚Stále chovám naději v záchranu tohoto křehkého těla. Bude-li taková vůle nebeského Otce, ještě se navrátí zpět.‘ Tu začali bratři sami pokorně prosit svatého Rafaela, aby se společně vrhli k zemi a pomodlili se za mě k svatému Hospodinovi, aby mě nevydával napospas odvěkému nepříteli. Tak se oddali jednomyslné modlitbě.

Kapitola IX.

Brzy poté, co dozněly modlitby, jsme přišli k druhé bráně ráje, kde stály tisíce a tisíce dětí oděných v bělostných rízách a jako jedním hlasem svorně pěly Boží chvály. Jakmile jsme středem těchto svatých prošli zmíněnou branou, spatřili jsme úzkou upravenou cestičku, kterou jsme se vydali k další bráně. A po obou stranách cesty, zprava i zleva, stálo tolik panen, že to ještě neviděl nikdo z lidí, pouze Bůh. Když nás spatřily, zvolaly všechny stejným hlasem: ‚Duše přichází k soudu.‘ A pak stále opakovaly: ‚Budiž vítěz, Kriste bojovníku, budiž vítěz, ať ďábel neodvede tuto duši do pekel.‘

Kapitola X.

Potom jsme přišli ke třetí bráně ráje a ta vypadala jako ze skla. Za ní dlely zástupy korunovaných svatých. S jasnou tváří seděli v příbytcích na svých stoličkách a vzdávali Bohu díky. A bylo tam i mnoho kněží, výsostně odměněných, jejichž obydlí byla vystavěna ze zlatých cihel, právě tak, jak uvádí svatý Řehoř ve svých *Rozmluvách*.¹⁹ A k tomu byla stále s velkolepou slávou a vznešeností budována další obydlí, jejichž obyvatelé prozatím ještě nebyli zřejmí. Příbytky nebeské totiž buduje ten, jenž neváhá dát hladovějícím chléb.²⁰ Zatímco jsem si vše pečlivě prohlížel, přispěl ke mně jeden z našich bratrů, jménem Corbolenus, který zemřel již před velmi dávným časem. Ukázal na obydlí vystavěné s velikým důstojenstvím a pravil: ‚Toto je příbytek našeho opata Francarda, který pro něj připravil Bůh odměnou za jeho nemalé zásluhy.‘ O jeho činech, které jsem sám

viděl, nyní v krátkosti promluvím, neboť právě on mne odmalička vychoval: Francardus byl poslušný v bázni Boží, zběhlý ve svatém Písmu a skrze jeho víru a přičinění byly ke klášteru připojeny vynikající statky, poskytující služebníkům Božím i poutníkům veškerou útěchu. Byl vychovatelem a učitelem vznešených chlapců, dlouhá nemoc ho očistila k dokonalosti a za všechny tyto činy připravil pro něj Bůh věčnou blaženost.

Potom jsme vyšli třetí branou ven a spěšně se vydali na cestu. Tu nás spatřili svatí mučedníci a hned spustili modlitby. Podobným hlasem, jak již bylo řečeno dříve, nepřestávali volat: ‚Budiž vítěz, Kriste, statečný bojovníku, kterýs nás spasil rozlitou krví,²¹ ať ďábel nepřivede tuto duši do pekel.‘ A opravdu nelžu, když řeknu, že se mi zdálo, jako by se celým světem rozezněl šum andělských hlasů.

Kapitola XI.

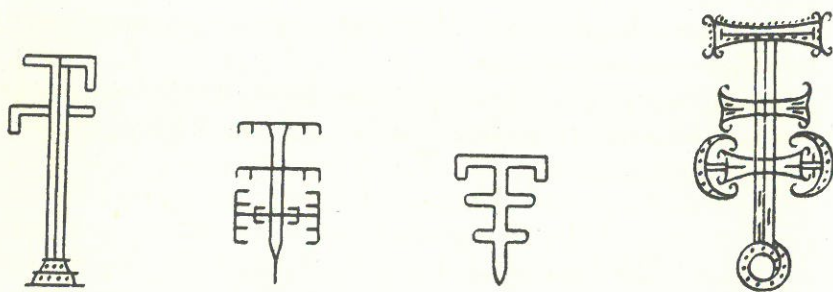
Tak jsme konečně přišli ke čtvrté bráně ráje a tam jsme rozpoznali dalšího našeho bratra jménem Betolenus. Toho kdysi sužoval těžký neduh a on ulehl k bráně našeho kláštera, kde se mu dostalo veškeré útěchy. Ten mi řekl, že na příkaz svatého Petra přijal péči o kostelní svícny po celém světě, a na důkaz toho se otázal, proč v našem kostele, který byl vystavěn k Petrově slávě, uhasíná v noci světlo a nezapalují se tam svícny k jednotlivým hodinkám, což on sám beze vší pochybnosti nyní odtud vidí.

Pak již nebylo naší družině povoleno postoupit dále, avšak ještě jsem spatřil všude kolem podivuhodný trpyt a záři, které jsem jen nakrátko dokázal zachytit oslněnými očima.²²

Kapitola XII.

Tehdy svatý Rafael přivolal anděla, kterého poslal, aby k němu spěšně zavolal svatého Petra. A ten bez prodlení přišel a pravil:²³ ‚Co se děje, bratře Rafaeli, žes mě nechal přivolat?‘ Na jeho otázku svatý Rafael odvětil: ‚Jednoho z tvých²⁴ mnichů odnášejí ďáblové a žádnou mocí ho nechtějí pustit.‘²⁵ Na to obrátil svatý Petr svou spanilou tvář

k ďáblům a pravil: Jaké špatné skutky přičítáte tomuto mnichovi? A ďáblové odpověděli: „Hlavní hříchy.“²⁶ Petr pokračoval: „Řekněte, které!“ A oni odpověděli: „Měl tři ženy, což mu nebylo dovoleno, a kromě toho²⁷ se dopustil mnoha dalších cizoložství a jiných vin, k nimž jsme ho nabádali,“ a začali všechny hříchy, jichž jsem se dopustil od svého mládí, vypočítávat jeden po druhém, dokonce i ty, na něž jsem si doposavad už ani nevzpomněl. Pak se Petr obrátil ke mně: „Je to pravda, bratře?“ „Ano, pane,“ odvětil jsem. A tu Petr pravil k ďáblům: „Ať už se dopustil jakékoli špatnosti, učinil pokání – a pokání osvobozuje od smrti! Ze svých skutků se vyzpovídal kněžím, hříchy odčinil pokáním, nadto si ještě nechal oholit vlasy v mém klášteře a všeho se zřekl kvůli Bohu, ba sám se oddal službě Boží. Všechny špatné činy, které jste jmenovali, jsou převýšeny jeho skutky dobrými. Není již ve vaší moci mi ho odejmout, veřejně doznějte, že již není vaším druhem, nýbrž naším.“ Avšak ďáblové se odvážně ohradili proti Petrovým slovům: „Jen jasnost Boží nám ho může odejmout, ty nemáš takovou moc.“ Tu svatý Petr pohnut hněvem vůči ďáblům dvakrát a třikrát zopakoval: „Ustupte, zlí duchové, ustupte nepřátelé Boží, Jeho věční protivníci, a tuto duši propusťte!“ Ďáblové se však nechtěli vzdát mé duše za žádnou cenu, takže svatý Petr uchopil rukou tři klíče,²⁸ které vypadaly takto:²⁹

a chtěl jimi ďábly udeřit do hlavy.³⁰ Ti však rozpráhli křídla a v prudkém letu vyrazili na útěk, aby se vrátili tam, odkud přišli. Avšak svatý

apoštol Petr jim zabránil silným hlasem: „Nemáte svolení, temní duchové, odejít odtud.“ Avšak ďáblové, nijak nezadržováni, vylétli nad bránu a unikli povětrím.

Kapitola XIII.

Po útěku ďáblů se svatý Petr obrátil ke mně a pravil: „Vykup se, bratře!“ Na to jsem mu s velikou bázni odpověděl: „Co můžu dát, dobrý pastýři, když tu s sebou nic nemám?“ A on odvětil: „Až se navrátíš ke své pozemské pouti, příznej veřejně, cos potají a bez svolení zadržoval v době, kdy ses obrátil na víru, a těchto dvanáct solidů³¹ spěšně a bez váhání rozdej dále. Začni prvního dubna a každý měsíc, jeden za druhým, po celý rok, pošli chudým jeden solidus, dobře odvážený a označený rukou kněze, tak abys měl věrohodné svědky, že ti z onoho bohatství nic nezůstalo. A to, jak jsem řekl, pošli k rukám poutníků, a tím zajisti své vykoupení do nebeské vlasti. Měj se však na pozoru, abys opětovně neupadl do stejných hříchů, jichž ses dopustil ve své lidské křehkosti, a obzvláště pečlivě dbej na to, aby ti, až přejde rok, nezůstal ani denár. Jestliže totiž potom objevíš kvůli své nedbalosti jen jediný peníz, budeš toho velmi litovat, až bude tvá duše odcházet ven z těla, a stihne tě zatracení ještě horší než prve.“

Tomu všemu přihlížel jakýsi stařec dokonalého zjevu a důstojné tváře, který stál v samé blízkosti svatého Petra, a ten se optal: „Pane, pokud to všechno rozdáš, budou mu odpuštěny jeho hříchy?“ A svatý apoštol Petr mu odpověděl: „Pokud odevzdáš všechno, co jsem řekl, budou jeho zlé činy smazány. A bude-li dosti pevný ve své víře, dostane se mu spravedlivého rozsudku.“ A tak jsem spravedlivý rozsudek přijal. Svatý Petr pak promluvil ke starci: „Taková je cena boháče i chudáče – dvanáct solidů.“³²

Když svatý Petr skončil své napomenutí, přikázal dvěma chlapcům, oděným v bělostných štólách, jasné tváře a půvabného zjevu, aby mne doprovodili k první bráně, kde pokojně přebývali bratři z našeho kláštera, ať mě dále provedou peklem, abych spatřil a poznal všechna muka hříšníků, o nichž jsem měl povědět ostatním svým

bratřím. Odtud ať mě konečně doprovodí v pořádku až do našeho kláštera. Když chlapci vyslechli příkaz, ihned uposlechli a zázračně mě dovedli až na určené místo.

Kapitola XIV.

Jakmile mě bratři spatřili, zapěli chvály a vzdali nesčetné díky nebeskému léčiteli za to, že mě osvobodil z ďáblova chřtánu. Když skončili svou modlitbu, přijali rozkazy svatých mužů, aby mne zavedli zpět do pomíjivé vlasti. Pak začali společně rokovat, kdo z nich mne znovu povolá k mé pouti. Když uzavřeli jednání, obrátili se na bratra, jménem Framnoaldus, který v našem klášteře se svolením Boží milostivosti odešel ze života již jako chlapec a jehož tělo leží pochováno u prahu kostela svatého Petra. Velebně jej požádali, aby mě právě on zavedl zpět do kláštera a nadto mu přislíbili: ‚Pokud dovedeš tohoto bratra zpět do kláštera, každou neděli zamete smítka z tvého hrobu a přezpívá nad ním celé *Bože, smiluj se nade mnou*.‘³³ Pak se obrátili ke mně a řekli: ‚Přísahej nám, bratře, že tyto sliby splníš.‘ To jsem ihned slíbil a své slovo dodržel. Dál pravili k němu: ‚Hleď, ať nic z toho neučiníš jinak, budeš-li usvědčen ze lži, čeká tě zatracení.‘ Na to jim odpověděl sám Framnoaldus: ‚Uposlechnu vašeho rozkazu proto, aby zas on vyplnil, co slíbil.‘ A bratři vzdali díky Bohu za jeho poslušnost.

Kapitola XV.

Do rukou dali Framnoaldovi svíci, aby ji přinesl do kostela Ebbovi, služebníku Božímu, a on ji obdařil znamením Krista, aby ji nezhasili zlí duchové a nezmatli naši cestu, neboť se věčně pokoušejí svést nás slovem či činem do temnot. Zároveň bratři stanovili, že zmíněný bratr Ebbo povede v kostele apoštolskou bohoslužbu. Ve vzájemném doprovodu jsme došli až k Ebbovi, jehož bratři požádali: ‚Člověče Boží, požehnej tuto svíci, neboť nám svatý Petr přikázal, abychom doprovodili tohoto poutníka odtud do kláštera, aby nebyl na své cestě vydán napospas úskokům ďáblů.‘ Tehdy bratr Ebbo pravil:

‚Nejmilejší bratři, označme svíci znamením společně.‘ A když jako prvý pozdvihl ruce k požehnání, rozlila se mu po pažích a prstech podivuhodná záře. Jakmile jsem to spatřil, začal jsem usilovně přemýšlet, co je to za třpyt, který ozdobil jeho ruce. Tu jsem zpozoroval, že svítily bělostným třpytem jako zlatem a perlami. To vše se stalo nikoli bez příčiny. Nyní jen v krátkosti zmíním, co o něm seznala moje maličkost. Jeho narození mělo původ ve velmi vznešeném rodu, avšak posléze opustil všechno pozemské bohatství,³⁴ přesně podle učení našeho Pána: ‚Jdi, prodej, co ti patří, rozdej chudým, pak přijď a následuj mne.‘³⁵ Uposlechl rozkazu a rozhodnut zcela se zaslíbit, oddal se službě Kristu. Nechal si oholit vlasy, vzdal se hříchů a takto obrozen se stal služebníkem Kristovým. Jeho ruce byly vždy připraveny štědře rozdávat almužnu a vyplácením pomíjivých peněz si vykupovat věčný život. Konáním těchto a jiných dobrých skutků začaly jeho paže i prsty zářit. Proto, oslavuje-li takto svatý Hospodin své věrné³⁶ účastí na věčném životě, nesmí nikdo, nejmilejší bratři, pochybovat o daru almužny.‘

Kapitola XVI.

Následuje text: Když skončili svěcení svíce, obrátil se služebník Boží, Ebbo, k bratru Barontovi: ‚Poslyš, bratře! Budou-li ďáblové chtít klást ti do cesty překážky, jen řekni: ‚Sláva tobě, Bože,‘ a ďáblové tě pak nikdy nedokážou svést z tvé stezky.‘ ‚Jakmile bylo vše hotovo, vyzval blažený Ebbo bratry, ať mne odvedou na pouť, při níž navštívím peklo, uvidím a poznám pekelné strážce, a o tom všem abych pak zpravil své bratry. Pak jim řekl: ‚Nyní už, bratři, víme, že ho ďáblové nemohou svést, protože svatý Petr rozkázal, aby se navrátil ke svým záležitostem a napravil svůj život.‘ Tehdy bratři uposlechli příkazu a společně jsme se vydali na cestu. Jak jsme tak putovali mezi rájem a peklem, uviděl jsem starce velmi ušlechtilé tváře se splývajícím vousem, který klidně seděl na vysokém trůnu. Jakmile jsem ho spatřil, sklopil jsem hlavu a opatrně se bratrů optal, kdo je onen mocný a nanejvýš vznešený muž. Oni se ke mně obrátili a pravili: ‚To je sám náš otec Abraham, a tobě, bratře, přísluší jen

ustavičně prosit Pána, aby tě, až přikáže tvé duši vyjít z těla, nechal pokojně přebývat v lůně Abrahamově.³⁷

Kapitola XVII.

Šli jsme dále svou cestou, až jsme došli k peklu, ale kvůli temným mračnům a hustému dýmu jsme neviděli, co se děje uvnitř. Avšak vyložím, co mi Bůh navzdory strážcům, které drželi v moci samotní ďáblové, dovolil spatřit. Uviděl jsem tisíce a tisíce lidí, které ďáblové zadržovali svázané v těsných poutech. Ti lidé zarmouceně naříkali a připomínali tak včely vracející se ke svým úlům. Duše spoutané hříchy vlekli ďáblové k pekelným mukám a pak jim přikázali usednout v kruhu na olověná sedadla. To, jak byly uspořádány řady bídníků³⁸ a jejich společenstva, vyložím nyní v jednotlivostech.³⁹ Pohromadě byli drženi pyšní s pyšnými, boháči s bohatými, křivopřísežníci s křivopřísežnými, vrahové s vrahy, závistivci se závistivými, nactiutrhači s nactiutrhači, podvodníci s podvodníky.⁴⁰ Všichni úpěnlivě naříkali, právě jak to líčí svatý Řehoř ve svých *Rozmluvách*: ‚Svazovali je do otepí a chystali k upálení‘⁴¹ a tak dále. Mezi nimi bylo bezpočet kněží, kteří na tomto světě podvodně porušili svůj slib a poskvrnili se stykem s ženami, a ti v sevření mučidel ukrutně kvíleli. Nic jim však nepomohlo, přesně jak praví svatý Řehoř: ‚Přijde nadarmo k Hospodinovi s prosbou ten, kdo promarnil dobu včasné lítosti.‘⁴² Byl tam v hanebném rouchu lháře i zemdlený biskup Vulfoleoldus,⁴³ odsouzený za podvod, biskup Dido⁴⁴ a rozpoznali jsme též některé z našich předků. A byly tam drženy pošetilé panny,⁴⁵ které se v tomto žití chlubily svým panenstvím, avšak z dobrých skutků nepředvedly nic. Ty byly ponechány napospas ďábelským strážím a hořce naříkaly. Nadto jsem spatřil mnohá další muka, jichž se mají hříšníci obávat. Všichni, kdož byli drženi pod dohledem ďáblů, byli svázáni pouty; a vykonali-li na tomto světě alespoň zčásti něco dobrého, dostalo se jim za odměnu o šesté hodině many⁴⁶ seslané z ráje v podobě oblaku. Tu jim přiložili k nosu a očím, takže z ní mohli přijímat občerstvení. Poslové, kteří manu podávali, měli podobu utěšitelů a byli oděni v bělostném rouchu.⁴⁷ Ostatní, kteří nevykonali během svého života

žádné dobro, nedostali nic. Místo toho zavírali uplakané oči, bili se do hrudi a volali pronikavým hlasem: ‚Běda nám nešťastným, kteří jsme nevykonali nic dobrého, když to bylo v naší moci.‘

Kapitola XVIII.

Pak však všechno zlo zmizelo. Přistoupili k nám naši bratři, jejichž jména jsou zapsána výše, s dalšími poutníky a pravili, že se vypraví do města Poitiers⁴⁸ navštívit chrám svatého Hilaria.⁴⁹ Potom jsme sestoupili do půvabné roviny. Tam vzdali naši průvodci díky Bohu a vrátili se do nebeské vlasti. Zbytek cesty jsem strávil pouze s bratrem Framnoaldem, který dostal příkaz dovést mne zpět, a tak jsme dospěli k našemu klášteru. Tehdy se přihodil podivuhodný zázrak Boží, neboť při příchodu Framnoalda se samy otevřely dveře kostela.⁵⁰ Vstoupil dovnitř, chvatně se pomodlil, a když skončil, přistoupili jsme k jeho hrobu, nad nímž sám poklekl a zarecitoval strofu: ‚Smiluj se nade mnou, Hospodine, a dej mi povstat při příchodu do tvého království.‘⁵¹ Pak se obrátil ke mně: ‚Hle, bratře, tam leží mé nebohé tělo! Jsi-li ochoten splnit, cos slíbil, dostane se ti neztenčené odměny.‘ Když domluvil, odňal ode mne tělo, které jsem přijal ze vzduchu a světla, a odešel.

Kapitola XIX.

Tu jsem já, hříšník, zůstal rázem bez pomoci před klenbou kostela svatého Petra ve stavu takové tísně, jakou jsem nezažil od oné hodiny, kdy jsem opustil svatého Petra. Vlekl jsem se po zemi, abych se co nejdřív dostal zpět do svého těla. Tu byl však z nesmírné laskavosti Boží seslán vítr, který mne nadzvedl do výše a v pouhém mžiku donesl až k příbytku, kde leželo mé tělo jako mrtvé. Když jsem se rozhlédl po místnosti, spatřil jsem bdící bratry a svého syna Aglioalda, jak sedí vedle mého lůžka, ruku si drží na tváři a znaven nevýslovnou lítostí poklesává do snu. A tu opět zavál vítr a já vstoupil skrze ústa do svého těla a hned ze sebe vyrazil první slova v chvále Boží: ‚Sláva tobě, Bože,‘ přesně jak mi uložil Ebbo, služebník Boží. Pak jsem

vše, co je popsáno výše, pěkně popořádku, jak mi bylo přikázáno, vylíčil našim bratřím.

Kapitola XX.

Celé toto vyprávění jsem se rozhodl svěřit písmu já, který jsem vše vyslechl osobně a prověřil vlastní přítomností, nikoli tedy že bych je získal z úst jiných nebo vyposlechl od dalších osob. A vezme-li někdo jednou do svých rukou ke čtení tento skromný spisec z mého pera, možná mi může vytknout přílišnou neohrabanost slova, ale sotva mne smí usvědčit ze lži. Ptám se tedy, nejdražší bratři, zda existuje člověk tak zatvrzelé mysli, že se nezalekne zmíněných trestů pokaždé, když ďáblové hbitě ukořistí hříšnou duši, která právě opustila tělo, a svrhnují ji s sebou do pekel? Totéž potvrzuje i svatý Řehoř,⁵² neboť hříšnou duši dovolí kníže ďáblů odvléci z těla, aby se z donucení poučila, komu se dobrovolně oddávala v hříchu na tomto světě. Bude snad někdo tak vzdálen víře, aby nevěřil jeho úsudku? Avšak mnozí nevěří proto, že je více těší světská láska a pozemské statky, než aby je blažila láska Boží a společnost andělů a svatých.

Kapitola XXI.

Volá a vybízí Pán ústy proroka: „Neváhejme obrátit se k Bohu a neodkládejme to ze dne na den. Náhle totiž přijde jeho hněv a v čase soudu nás zničí.“⁵³ A jak nám pomůže, co jsme z chtivosti nashromáždili? Volá nás opět a říká: „Pojďte, synové, poslyšte mě, vyučím vás Hospodinově bázni.“⁵⁴ Vyzývá nás skrze evangelium a praví: „Pojďte ke mně všichni, kdo se namáháte a jste obtíženi břemeny hříchů, a já vám dám odpočinout.“⁵⁵ On sám volá a říká: „Pojďte, požehnaní mého otce, ujměte se království, které je vám připraveno od založení světa.“⁵⁶ Apoštol Jan nám přikazuje. „Bratři, nemilujte svět ani to, co je ve světě. Miluje-li kdo svět, láska Otcova v něm není. Neboť všechno, co je ve světě, po čem dychtí člověk a co chtějí jeho oči a na čem si v životě zakládá, není z Otce, ale ze světa. A svět pomíjí i jeho chtivost; kdo však činí vůli Boží, zůstává navěky.“⁵⁷

Avšak žádostivost tohoto světa zatvrzuje lidské srdce jako kámen, takže nemůže povstat k nápravě.

Kapitola XXII.

Ať se tedy, nejmilovanější bratři, znovu zažehne vaše víra touhou po nebesích, odvolejme veřejně hříchy, které jsme učinili; uvažme, jak přísný bude soudce, který přijde, neboť nás nebude soudit jen podle našich špatných činů, ale i podle myšlenek. Mysl obraťme k pláči, život náš ať zhořkne pokáním, ať kvůli otročení pozemské lásce nezakusí věčné zatracení, ale skrze dobré skutky ať nás povolá do věčné vlasti, abychom si tehdy, až opustíme tělo, zasloužili anděly za svatě průvodce do království nebeského. K čemuž nechť nám ráčí dopomoci ten, jenž s věčným Bohem Otcem žije a panuje na věky věků. Amen.

To vše dáno osmého dne před dubnovými kalendami šestého roku vlády franského krále Theudericha.“⁵⁸